

Mirosław Górczyński
/psycholog, doradca zawodowy/
Lubelskie Centrum Edukacji Zawodowej
Szkolny Ośrodek Kariery

JAK NAPISAĆ DOBRY PROJEKT WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO ?

By odpowiedzieć na to pytanie, określimy czym jest wewnętrzny system doradztwa zawodowego /WSDZ/.

Otóż WSDZ obejmuje **ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System ten określa role i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy.**

Wiedząc czym jest WSDZ spróbujemy stworzyć rodzaj algorytmu tworzenia projektu WSDZ w danej placówce.

Całość działań zmierzających do zorganizowania i realizacji WSDZ możemy podzielić na kilka kroków:

- **krok 1** – zdiagnozowanie potrzeby WSDZ w szkole /obejmuje ono uczniów, ich rodziców i nauczycieli/,
- **krok 2** – przyjęcie założeń WSDZ,
- **krok 3** – określenie możliwości szkoły w realizacji WSDZ,
- **krok 4** - opis ról i zadań osób go realizujących,
- **krok 5** – określenie czasu i miejsca realizacji tych zadań,
- **krok 6** – określenie form i metod pracy w ramach WSDZ,
- **krok 7** – określenie oczekiwanych efektów i korzyści wynikających z realizacji WSDZ,
- **krok 8** – ewaluacja działań realizowanych w ramach WSDZ

Wszystkie te kroki wynikają ze specyfiki danej szkoły realizującej WSDZ oraz powinny być umocowane w obowiązującym prawie wewnątrzszkolnym /Statut Szkoły/.

Jednocześnie projektując i realizując WSDZ musimy mieć świadomość, że aby był on realny i skuteczny, powinien:

- uwzględniać potrzeby rozwojowe uczniów, ich rodziców i nauczycieli /diagnoza zapotrzebowania tych grup na informację edukacyjno-zawodową oraz na pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej/,
- rozwijać wiedzę, umiejętności oraz kształtować postawy i zachowania uczniów, ich rodziców i nauczycieli,
- uwzględniać wewnętrzne /doświadczenia, przekonania, nastawienia uczuciowe uczestników/ i zewnętrzne /rodzina, szkoła, rówieśnicy, media/ wpływy,
- budować kompetencje osobiste i społeczne uczestników /umiejętność skutecznego porozumiewania się, umiejętność świadomego podejmowania decyzji, umiejętność gospodarowania czasem, umiejętność osiągania zaplanowanych wcześniej celów, umiejętność radzenia sobie ze stresem, umiejętność skutecznego uczenia się, umiejętność współdziałania w zespole/,
- angażować liderów młodzieżowych,
- angażować wszystkich pracowników Szkoły oraz dostępne instytucje zewnętrzne wspierające realizowane w jego ramach działania.

Krok 1

Ocena zapotrzebowania na WSDZ i prowadzone w jego ramach na terenie szkoły działania /poznanie oczekiwań w tej kwestii uczniów, ich rodziców i nauczycieli/ obejmuje m.in.:

- ocenę zapotrzebowania na udzielanie pomocy w zakresie adekwatnego poznania własnych cech, predyspozycji i zainteresowań zawodowych, ścieżki kształcenia, podejmowania decyzji o wyborze zawodu, sytuacji na rynku pracy, aktywnego poszukiwania pracy,
- ocenę zapotrzebowania na gromadzenie, opracowywanie i aktualizowanie informacji o zawodach i specjalnościach, drogach uzyskania kwalifikacji zawodowych oraz potrzebach lokalnego, krajowego i europejskiego rynku pracy,
- ocenę zapotrzebowania na udzielanie pomocy w planowaniu własnego rozwoju zawodowego pod kątem mobilności zawodowej,
- ocenę zapotrzebowania na udzielanie pomocy w zakresie kształtowania umiejętności i kompetencji osobistych związanych z autoprezentacją i kształtowaniem własnego wizerunku,
- ocenę zapotrzebowania na udzielanie pomocy w zakresie rozwijania umiejętności komunikacji interpersonalnej, pomocy zespołowej i radzenia sobie ze stresem.

Krok 2

Przyjęte założenia związane z realizacją WSDZ muszą być zgodne z następującymi postulatami:

- profesjonalna pomoc z zakresu doradztwa zawodowego, której celem jest zwiększenie trafności decyzji edukacyjnych i zawodowych ucznia winna być usytuowana blisko niego a więc w szkole,
- rozwiązania polskie powinny być dostosowane do standardów pozostałych krajów UE,
- należy udzielać uczniom pomocy w wyborze i selekcji informacji dotyczących instytucji kształceniowych i rynku pracy zgodnie z planowanym przez nich kierunkiem rozwoju zawodowego,

- należy podejmować działania w zakresie planowania wspólnie z uczniem jego kariery zawodowej,
- należy zagwarantować systematyczne i planowe oddziaływanie na uczniów w ramach działań realizowanych metodami aktywnymi /warsztaty, zajęcia aktywizujące/,
- należy motywować uczniów, ich rodziców i nauczycieli do świadomego zainteresowania problematyką rozwoju zawodowego i planowania kariery zawodowej oraz do korzystania z pomocy i wsparcia doradcy zawodowego.

Najważniejsze założenia związane z realizacją WSDZ są następujące:

- podstawę prawną funkcjonowania WSDZ stanowią odpowiednie przepisy prawne – najważniejsze z nich to: Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty /tekst jednolity: Dz. U. z 1996 r., Nr 67, poz. 329 ze zm./; Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela /Dz. U. z 2003 r., Nr 118, poz. 1112, Nr 137, poz. 1304, Nr 203, poz. 1966, Nr 228, poz. 2258 oraz z 2004 r., Nr 96, poz. 959 i Nr 179, poz. 1845/; Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach /Dz. U. Nr 11, poz. 114/; Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół /Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624, z 2002 r. Nr 10, poz. 96, z 2003 r. Nr 146, poz. 1416/; Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie rodzajów, organizacji oraz sposobu działania publicznych placówek kształcenia ustawicznego i publicznych placówek kształcenia praktycznego, w tym publicznych ośrodków dokształcania i doskonalenia zawodowego /Dz. U. z 2003 r. Nr 132,

poz. 1225/; Strategia Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010; Strategia Rozwoju Edukacji na lata 2007-2013.

- wybór zawodu nie jest jedynie pojedynczym, świadomym aktem decyzyjnym – jest procesem rozwojowym stanowiącym sekwencje decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia,
- na wybór zawodu składają się: wiedza na temat siebie, wiedza na temat zawodów, wiedza na temat ścieżek edukacyjnych i wiedza na temat rynku pracy,
- na wybór zawodu wpływają: predyspozycje osobowościowe jednostki /temperament, cechy charakteru, poziom inteligencji, zainteresowania, zdolności/, posiadana przez nią wiedza, umiejętności i doświadczenia, wyznawane wartości i normy, wykształcenie, wychowanie i wpływy środowiska, czynniki emocjonalne, aktywność własna jednostki /jej wizja kariery/,
- środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowej uczniów w gimnazjum, a także w trakcie uczenia się zawodu w wybranych szkołach w okresie późniejszym,
- preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się wraz z upływem czasu,
- WSDZ obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, ich rodzicami, nauczycielami /Radą Pedagogiczną/, środowiskiem i samorządem lokalnym /m.in. instytucjami rynku pracy, pracodawcami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, akademickimi biurami karier, strukturami OHP/,
- działania w ramach WSDZ nie mogą mieć charakteru doraźnego, sporadycznego, niezaplanowanego – muszą mieć charakter zaplanowanych, systematycznych, profesjonalnych działań,

- działania te powinien koordynować fachowiec – doradca zawodowy zatrudniony w szkole /dzięki niemu wszelkie działania szkoły oraz zatrudnionych w niej nauczycieli prowadzone na rzecz przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej i edukacyjnej mają spójny charakter/.

Krok 3

Przydatna w określeniu możliwości szkoły w realizacji WSDZ może okazać się analiza SWOT. Pozwala ona określić w odniesieniu do szkoły realizującej WSDZ jej mocne strony i słabe strony /uwarunkowania wewnętrzne/ oraz szanse i zagrożenia pojawiające się na drodze faktycznej realizacji WSDZ /uwarunkowania zewnętrzne/.

Pomocnicze pytania w tej analizie:

Mocne strony szkoły planującej realizację WSDZ:

- co w szkole w obszarze objętym WSDZ jest robione dobrze, lepiej niż w innych szkołach?
- jakie tym działaniom przyświecają wartości?
- jakie umiejętności realizatorów WSDZ sprzyjają pozytywnym efektom działań?
- czy dotychczasowe działania szkoły w obszarze doradztwa zawodowego są doceniane?

Słabe strony szkoły planującej realizację WSDZ:

- czego w szkole w obszarze objętym WSDZ się nie robi, robi się nie najlepiej, robi się gorzej niż w innych szkołach?
- jakich umiejętności realizatorom WSDZ brakuje?
- czego szkoła powinna unikać?

Szanse szkoły planującej realizację WSDZ:

- jakie osoby sprzyjają realizacji w szkole WSDZ, na jakie szkoła może liczyć?
- z pomocy jakich instytucji szkoła może skorzystać?
- jakie są możliwości organizacyjne i finansowe szkoły z punktu widzenia realizacji WSDZ?
- czy szkoła ma perspektywiczna wizję roli i miejsca doradztwa zawodowego dla uczniów?
- czy istnieje klimat w lokalnym samorządzie dla tego typu działań realizowanych w szkole?

Zagrożenia dla szkoły planującej realizację WSDZ:

- kto może szkole w realizacji WSDZ przeszkadzać?
- jaki jest stosunek organu prowadzącego /możliwość zatrudnienia w szkole doradcy zawodowego/?
- czy okoliczności towarzyszące realizacji WSDZ mogą się zmienić?
- jaka sfera towarzysząca realizacji WSDZ jest najmniej stabilna?
- jakie są możliwości organizacyjne i finansowe szkoły z punktu widzenia realizacji WSDZ?

Krok 4

Za realizację WSDZ w szkole odpowiada Dyrektor Szkoły, doradca zawodowy /jeśli jest w szkole zatrudniony/, pedagog i psycholog szkolny, nauczyciele przedsiębiorczości. Wspierają ich pozostali nauczyciele.

Wszystkie realizowane przez wymienione osoby zadania dają się sprowadzić do zadań wymienionych w Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach /Dz. U. Nr 11, poz. 114/.

Obejmują one:

- pomaganie uczniom w określeniu ich zainteresowań, uzdolnień i innych cech istotnych przy podejmowaniu decyzji zawodowych i planowaniu kariery zawodowej;
- udzielanie uczniom indywidualnych porad zawodowych na podstawie informacji zebranych z wykorzystaniem takich metod jak rozmowa doradcza, wywiad, analiza dokumentów, wyniki badań testami psychologicznymi i pedagogicznymi oraz badań lekarskich, wyniki obserwacji w trakcie zajęć warsztatowych itp.;
- pomaganie w określaniu możliwości zawodowych uczniów mających określone ograniczenia psychofizyczne i wskazanie odpowiedniego dla nich rodzaju zatrudnienia, udzielanie im informacji o przeciwwskazaniach zdrowotnych do wykonywania zawodu,
- opracowywanie diagnoz przydatności zawodowej uczniów na podstawie własnych badań diagnostycznych oraz diagnoz lekarskich.
- wykonywanie, wg posiadanych uprawnień, badań testowych przydatnych w procesie wyboru zawodu,
- udzielanie uczniom i ich rodzicom informacji o zawodach, instytucjach kształcących i szkolących oraz o aktualnej sytuacji na rynku pracy;
- gromadzenie informacji o zawodach, drogach uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz potrzebach rynku pracy w celu udostępnienia ich klientom /uczniom, rodzicom, nauczycielom/,
- opracowywanie i aktualizowanie informacji o zawodach, drogach uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz potrzebach rynku pracy udostępnianych na nośnikach papierowych i elektronicznych,
- prowadzenie z uczniami zajęć grupowych mających na celu lepsze samopoznanie, kształtowanie aktywnych postaw oraz umiejętności planowania własnych karier zawodowych;

- prowadzenie zajęć grupowych umożliwiających nabycie przez uczniów umiejętności poszukiwania i uzyskiwania pracy;
- upowszechnianie wiedzy na temat planowania kariery zawodowej, możliwości pozyskiwania informacji o zawodach, drogach uzyskiwania kwalifikacji zawodowych, sytuacji na rynku pracy z wykorzystaniem różnych form takich jak prelekcje, szkolenia, konsultacje, kontakty z mediami;
- utrzymywanie bieżących kontaktów z pracownikami własnej instytucji oraz instytucji zewnętrznych w celu zapewnienia optymalnej pomocy w rozwiązywaniu problemów zawodowych osób korzystających z usług doradcy zawodowego /uczniów i nauczycieli/;
- współpraca z instytucjami zewnętrznymi w celu gromadzenia informacji o zawodach, drogach uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz sytuacji na rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji w zakresie wyboru lub zmiany zawodu oraz dróg kształcenia z wykorzystaniem telefonu, internetu i innych środków komunikacji;
- prowadzenie odpowiedniej dokumentacji udzielanych porad i osób korzystających z usług doradcy zawodowego, sporządzanie sprawozdań z prowadzonej działalności.
- kierowanie, w sprawach trudnych, do specjalistów: doradców zawodowych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych,
- koordynowanie działalności informacyjno-doradczej szkoły,
- współpraca z Radą Pedagogiczną w zakresie tworzenia i zapewnienia ciągłości działań wewnątrzszkolnego systemu doradztwa, zgodnie ze statutem szkoły oraz realizacji zadań z zakresu przygotowania uczniów do wyboru drogi zawodowej, zawartych w programie wychowawczym szkoły

- systematyczne podnoszenie własnych kwalifikacji,
- wzbogacanie własnego warsztatu pracy o nowoczesne środki przekazu informacji /internet/ oraz udostępnianie ich osobom zainteresowanym,
- współpraca z instytucjami wspierającymi wewnętrzny system doradztwa: Kuratoria Oświaty, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Mobilne Centra Informacji Zawodowej i Młodzieżowe Centra Kariery OHP, urzędy pracy, akademickie biura karier, przedstawiciele organizacji zrzeszających pracodawców itp.

Wspólne planowanie przez wymienione osoby działań w ramach WSDZ, pozwala im podzielić się poszczególnymi zadaniami, adekwatnie do posiadanej przez nich wiedzy, kompetencji, umiejętności i doświadczeń w obszarze doradztwa zawodowego, orientacji zawodowej, przedsiębiorczości i planowania kariery.

Idealna, postulowana sytuacja ma miejsce wówczas, gdy rola koordynatora i inicjatora działań przypada doradcy zawodowemu zatrudnionemu w szkole.

Krok 5

Działania w ramach WSDZ są realizowane w ciągu całego roku szkolnego i są zależne od wieku ich adresatów i typu szkoły /uczniowie na różnych poziomach nauczania, uczęszczający do różnych typów szkół/.

Wskazane jest wykorzystanie do indywidualnych konsultacji wydzielonego pomieszczenia wyposażonego w odpowiedni sprzęt biurowy, podstawowy sprzęt komputerowy z dostępem do internetu i multimedialnym oprogramowaniem umożliwiającym prowadzenie testów psychologicznych i bazą danych o zawodach, rynku edukacyjnym i rynku pracy, sprzęt do powielania informacji, zbiory informacji drukowanych, zbiory informacji

multimedialnych, materiały wspomagające pracę doradcy i nauczycieli, specjalistyczną biblioteczkę, prasę.

Ważnym miejscem realizacji WSDZ w wielu szkołach może okazać się Szkolne Centrum Multimedialne /biblioteka/. Jego wyposażenie i zasoby pozwalają bowiem na realizację grupowych form poradnictwa zawodowego.

Krok 6

Adresatami różnych form działań realizowanych w ramach WSDZ , mogą być:

- uczniowie,
- rodzice,
- nauczyciele /rady pedagogiczne/,
- środowiska i samorządy lokalne /instytucje rynku pracy, uczelnie wyższe, akademickie biura karier, lokalni pracodawcy i stowarzyszenia pracodawców, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, wydziały oświaty lokalnego samorządu, kuratoria oświaty/.

Obejmują one udzielanie:

- Indywidualnych porad zawodowych,
- Grupowych porad zawodowych,
- Indywidualnych informacji zawodowych,
- Grupowych informacji zawodowych.

Przykładowe /do wyboru/ **formy adresowane do uczniów**, to:

- badania /diagnoza/ zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole,
- zajęcia warsztatowe służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania rozwoju i kariery zawodowej,

- zajęcia warsztatowe służące samopoznaniu i określeniu predyspozycji wyznaczających rozwój zawodowy i karierę zawodową,
- zajęcia warsztatowe doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania,
- zajęcia warsztatowe uczące umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych /CV, list motywacyjny/,
- zajęcia warsztatowe służące rozwijaniu i doskonaleniu umiejętności autoprezentacji i rozmowy wstępnej /kwalifikacyjnej/ z pracodawcami,
- zajęcia warsztatowe służące promowaniu samozatrudnienia,
- zajęcia warsztatowe służące zapoznaniu z obowiązującym prawem pracy i prawem administracyjno-gospodarczym,
- gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej /o zawodach, o rynku pracy, o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, o planach rekrutacyjnych lokalnych uczelni/ w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych,
- tworzenie multimedialnych centrów informacji z dostępem do internetu,
- spotkania z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy /promowanie dobrych wzorców/,
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów /zgodnie ze specyfiką kierunków kształcenia w placówce/,
- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców i stowarzyszeń pracodawców /praktyki zawodowe, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia/,
- tworzenie bazy danych o absolwentach szkoły /CV wszystkich, wyrażających na to zgodę absolwentów/ dostępnej dla lokalnych pracodawców,
- tworzenie bazy danych o lokalnych firmach i pracodawcach w branży, w której szkoła kształci,

- organizowanie dni uczniowskiej przedsiębiorczości /promowanie zainteresowań, umiejętności, twórczej postawy uczniów/,
- organizowanie uczniowskich biur i giełd pracy /pośrednictwo pracy/,
- organizowanie dni otwartych szkoły /oferta edukacyjna placówki, jej promocja/,
- organizowanie wspólnie z innymi placówkami targów edukacyjnych,
- organizowanie uczniowskiego wolontariatu,
- przygotowanie wspólnie z nauczycielami informatora o ofercie edukacyjnej placówki i zawodach, w których uczy,
- tworzenie możliwości indywidualnej rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły,
- stworzenie wspólnie z nauczycielami szkolnego serwisu internetowego poświęconego zagadnieniom planowania kariery i pracy zawodowej,

Przykładowe /do wyboru/ **formy adresowane do rodziców**, to:

- tworzenie możliwości indywidualnej rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły,
- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów /zgodnie ze specyfiką kierunków kształcenia w placówce/,
- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców i stowarzyszeń pracodawców /praktyki zawodowe, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia/,
- organizowanie dni otwartych szkoły /oferta edukacyjna placówki, jej promocja/,
- gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno-zawodowej /o zawodach, o rynku pracy, o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, o planach rekrutacyjnych lokalnych uczelni/ w postaci prasy, informatorów, programów multimedialnych,
- tworzenie multimedialnych centrów informacji z dostępem do internetu,

- tworzenie bazy danych o lokalnych firmach i pracodawcach w branży, w której szkoła kształci,
- organizowanie dni uczniowskiej przedsiębiorczości /promowanie zainteresowań, umiejętności, twórczej postawy uczniów/,

Przykładowe /do wyboru/ **formy adresowane do nauczycieli** /rad pedagogicznych/, to:

- szkolenia służące promowaniu znaczenia działań z zakresu doradztwa zawodowego i planowania kariery zawodowej w szkolnictwie,
- warsztaty służące doskonaleniu umiejętności doradczych,
- tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą,
- śledzenie losów zawodowych absolwentów,
- dostosowanie oferty edukacyjnej placówki do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- przygotowanie wspólnie z uczniami informatora o ofercie edukacyjnej placówki i zawodach, w których uczy,
- organizowanie dni otwartej szkoły /oferta edukacyjna placówki, jej promocja/,
- wymiana stażowa z innymi szkołami w kraju i za granicą,
- stworzenie wspólnie z uczniami szkolnego serwisu internetowego poświęconego zagadnieniom planowania kariery i pracy zawodowej,
- wspólne z lokalnymi partnerami ubieganie się o środki unijne w ramach programów pomocowych,
- wspieranie lokalnych inicjatyw mających na celu pomoc młodzieży w wejściu na rynek pracy,

Przykładowe /do wyboru/ **formy adresowane do środowiska lokalnego i lokalnego samorządu**, to:

- tworzenie sieci lokalnego partnerstwa na rzecz rynku pracy i doradztwa zawodowego,

- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm, pracodawców i stowarzyszeń pracodawców /praktyki zawodowe, oczekiwania pracodawców, lokalny rynek zatrudnienia/,
- współpraca z wojewódzkimi radami zatrudnienia,
- wspólne z lokalnymi partnerami ubieganie się o środki unijne w ramach programów pomocowych,
- wspieranie lokalnych inicjatyw mających na celu pomoc młodzieży w wejściu na rynek pracy,
- dostosowanie oferty edukacyjnej placówki do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- pozyskiwanie środków /sponsorów/ na realizację przedsięwzięć w ramach WSDZ,
- współpraca z uczelniami wyższymi i akademickimi biurami karier,
- współpraca z instytucjami lokalnego rynku pracy /urzędy pracy, centra informacji/,
- inicjowanie oraz uczestnictwo w lokalnych badaniach dotyczących np. „oczekiwań pracodawców wobec absolwentów”, „rynku pracy w oczach absolwenta”, „szans i możliwości planowania własnego rozwoju zawodowego”,

Zaproponowane formy realizacji WSDZ nie wyczerpują możliwości innych, nieuwzględnionych w tym zestawieniu. Specyfika szkoły, jej potrzeby i możliwości w zakresie realizacji WSDZ, osoby realizujące, to główne wyznacznik wykorzystywanych form działań.

Krok 7

Realnie i efektywnie działający wewnątrzszkolny system doradztwa pozwala na:

- kształtowanie odpowiednich postaw, zachowań, umiejętności i wiedzy młodzieży,
- jej dużo lepsze przygotowanie do wejścia na rynek pracy,
- lepsze i mobilniejsze dopasowanie ludzi do zawodów zapewniające m.in. mniejszą fluktuację kadr, zmniejszoną konieczność przekwalifikowań, większą efektywność w pracy, większą ilość sukcesów w zawodzie, mniejszą ilość bezrobotnych "z wyboru",
- lepsze dopasowanie kompetencji zasobów ludzkich do potrzeb rynku pracy,
- wzrost mobilności zawodowej absolwentów,
- wyrównywanie szans na rynku pracy,
- właściwe ukierunkowanie i wsparcie samozatrudnienia /rozwijanie kompetencji do osiągnięcia w nim sukcesu/,
- systemowe nawiązanie lokalnego trójstronnego dialogu pomiędzy pracodawcami, edukacją i władzami samorządowymi,
- zapewnienie bardziej kompleksowego rozwiązania problemów z młodzieżą należącą do tzw. kategorii szczególnego ryzyka, w tym zagrożonych marginalizacją społeczną.

Krok 8

Ewaluacja działań realizowanych w szkole w ramach WSDZ obejmuje przygotowanie ankiet dla uczniów, ich rodziców i nauczycieli, pozwalających na ocenę wspomnianych wcześniej kryteriów skutecznego WSDZ. Pytania zawarte w ankietach winny dotyczyć tego, czy WSDZ:

- uwzględnia potrzeby rozwojowe uczniów, ich rodziców i nauczycieli,
- rozwija ich wiedzę, umiejętności oraz kształtuje postawy i zachowania,
- uwzględnia wewnętrzne i zewnętrzne wpływy,

- buduje ich kompetencje osobiste i społeczne,
- angażuje liderów młodzieżowych,
- angażuje wszystkich pracowników Szkoły,
- angażuje instytucje zewnętrzne /zakłada współpracę z nimi/.

Ewaluacja skuteczności działań w ramach WSDZ może odbywać się poprzez analizę informacji zwrotnej od uczniów, ich rodziców i nauczycieli. Służyć jej może również analiza prowadzonej dokumentacji osób korzystających z porad i informacji zawodowych.

BIBLIOGRAFIA

Bańka A., *Zawodoznawstwo, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy. Psychologiczne metody i strategie pomocy bezrobotnym*. Wydawnictwo Print-B, 2004.

Kargulowi A., *O teorii i praktyce poradnictwa. Podręcznik akademicki*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.

Paszowska-Rogacz A., *Psychologiczne podstawy wyboru zawodu. Przegląd koncepcji teoretycznych*. Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Warszawa 2003.

Pedagogika Pracy. Doradztwo zawodowe. red. H. Bednarczyk, J. Figurski, M. Żurek, Instytut Technologii Eksploatacji w Radomiu, Radom 2005.

Poradnictwo zawodowe w OHP i szkołach. KG OHP, Warszawa 2005.

Strużyna A., *Instytucjonalne doradztwo zawodowe. Diagnoza i model optymalizacyjny*. Oficyna Wydawnicza Garmond, Poznań 2003.

Suchar M., *Kariera i rozwój zawodowy*. Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 2003.

Szkolny doradca zawodowy. Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej, Warszawa 2003.

Vademecum Dobrych Praktyk. Departament Rynku Pracy MGPIPS, Warszawa
2003.

Zeszyty informacyjno-metodyczne doradcy zawodowego.

<http://www.praca.gov.pl/nczpz/zeszyty.html>

dane do kontaktu:

mgr Mirosław Górczyński

tel. 502-661-342

e-mail: mgorczynski@wp.pl

20-865 Lublin

ul. Józefa Mackiewicza 17/28

Lubelskie Centrum Edukacji Zawodowej w Lublinie

Szkolny Ośrodek Kariery

20-143 Lublin

ul. Magnoliowa 8

www.lcez.lublin.pl